

(НЕ)ОБАВЕШТАЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ КАО АКТИ АГРЕСИЈЕ

Увод

За неке догађаје који су се међусобно ланчано надовезивали током XX века тешко се може наћи објашњење у историјској логици, а још теже их је сместити у постојеће међународно-правне оквире. Тако се и „албанско питање” нашло ван архива великих сила, које противно геополитичкој реалности и међународном праву учествују у његовој реформатизацији и реконфигурацији. Уједно, решавајући „албанско питање” и заокружујући процес успостављања новог светског поретка, српска покрајина Косово и Метохија је послужила као полигон на којем је развијана нова доктрина у оквиру стратегије изазивања и управљања кризама. У конкретном случају реч је о доктрини (зло)употребе тероризма за остваривање геополитичких интереса. Дакле, албански сепаратизам и тероризам, подржан споља, послужио је као средство подле стратегије разбијања територијалног интегритета Републике Србије.

Правећи осврт на најзначајније историјске датуме везане за Балкан може се извести логичан закључак да су сва решења, укључујући Косово и Метохију, увек остављана у сенци права западних држава да накнадно тумаче своје интересе и „подобност” балканских држава. У прилог овој историјској константи иде и чињеница да је творевина „држава Косово” настала због стратешких интереса западних држава, на челу са САД. Оно што је до недавно било правно, историјски и морално немогуће, постало је политички неизбежно.

Зашто је то морало да буде, одговор према Славенку Терзићу би могао бити следећи - „... Србија и српско питање у целини само (су) део општег мозаика тзв. „источног питања” или „новог источног питања”, односно општег питања геополитичког сценарија према простору од Балтика до Средоземног мора – према Русији у целини, према Блиском и Средњем истоку, Црном мору, Кавказу и Средњој Азији. Главни циљ тог сценарија је одбацивање Русије од Балтика, од Црног мора и од Кавказа, елиминисање историјске Русије” (Терзић, 2010: 42-43). Рађа се сумња да је у тој великој „шаховској” игри албанским сепаратистима и терористима намењена улога „пешака”.

Косово и Метохија, не Цариград, стратегијски су кључ Балкана и онај који обезбеди доминацију над тим територијама обезбедио је превласт на Балкану – тако је говорио аустријски генерал Бек (1895), инсистирајући да тај простор по цену једног великог рата мора бити у интересној сфери Монархије. Да је Монархија придавала велики значај Косову и Метохији види се и из елабората Министарства спољних послова Аустро-Угарске од 9. августа 1908. године у коме се каже да - Монархија треба да обезбеди сигурне границе према југу, али „те сигурне границе ми нећемо добити ако се не решимо да зло зграбимо у корену и ако не учинимо крај великосрпским сновима будућности” (Ђоровић, 1992: 143).

Бомбардовање СРЈ/Србије од стране НАТО пакта (1999) била је последња етапа давно започете операције издвајања Косова и Метохије из састава Србије.¹ Са становишта Повеље ОУН може се рећи да је агресија на Србију започета годинама уназад кроз активности страних обавештајних служби, као супститута завршне војне окупације Косова и Метохије. У том циљу се албанска „пета” и „шеста” колона, сагласно краткорочним и дугорочним интересима одређених земаља, дуги низ година интензивно бавила терористичком делатношћу, са степеном аутономног деловања које се није смело укрштати са интересима званичне (западне) политике, тј. снагама које иза њих стоје.² Оваква делатност обавештајних служби које се у својим тајним операцијама често користе и терористичким методима³ веома је распрострањена појава, која се уклапа у опште схватање америчке спољне политике чији је циљ, према речима бившег државног секретара за спољне послове САД Медлин Олбрајт – „Да утиче на политику и акције других држава на начин који служи вашим интересима и вредностима. Средства на располагању укључују све, од лепих речи до крстарећих ракета. Њихово мешање како треба и са довољно стрпљења је чин дипломатије” (Ковачевић, 2007: 368-369).

Из тих разлога, у ситуацији када није могуће остваривање спољнополитичких циљева легалним средствима (дипломатским путем) и неисплативости војне интервенције (осуде јавног мњења, великих трошкова и сл), приступа се провереној спољнополитичкој варијанти, тј. извођењу специјалних операција обавештајних служби, при чему принципи, чињенице и право постају безначајни а перцепција и интереси моћних једини политички критеријум. Ако ни то не успе, агресија може бити настављена и под плаштом „хуманитарне интервенције”.⁴

¹ У документу строго поверљиве природе, који носи oznaku MC-400, две zone označene su kao prioritete i od prvorazrednog geostrategijskog interesa za NATO: teritorija bivšeg SSSR i Mediteranski basen, укључујући Балкан. *The Alliance's New strategic concept*, NATO Review, Vol. 39, N. 6/1991, pp 8, 9.

² Спољни (међународни) тероризам има два вида: међудржавни и транснционални. Међудржавни тероризам постоји када органи једне државе организују и изводе терористичке активности против друге државе или више држава, при чему терористичке активности постају средство чисте међународне политике. (Гаџиновић, 2005: 69).

³ „Тајне subverzivno - терористичке операције обавештајних служби могу се дефинисати као конспиративне активности које стоје између дипломатије и отворене примјене војне силе, са циљем вршења политичког утицаја.” (Паšански, 1987: 130).

⁴ „Још почетком 1996. године америчка агенција за борбу против дроге DEA детаљно је описала у свом годишњем извештају балкански пут дроге. Две године касније DEA је саопштила да су косовски Албанци

Акти агресије са аспекта Повеље ОУН

Према Члану 1. Повеље, четири основна циља због којих су основане ОУН су: очување међународног мира и безбедности; развијање пријатељских односа међу народима, заснованих на поштовању начела равноправности и самоопредељења народа; остваривање међународне сарадње, решавање међународних привредних, социјалних, културних или хуманитарних проблема, као и подржавање и развијање поштовања људских права и основних слобода за све, без обзира на расу, пол, језик и вјеру; и обавезивање чланица да у УН, као политичком средишту, усклађују своје поступке у постизању тих циљева.

Повељом УН утврђене су обавезе свих држава да се „у својим међународним односима уздржавају од претње силом или употребе силе против територијалног интегритета или политичке независности сваке државе” (Члан 2, тачка 4.). Такође, њоме се забрањује и УН-у „да се мешају у питања која се по суштини налазе у унутрашњој надлежности сваке државе” (Члан 2, тачка 7.), с тим да то начело „неће утицати на примену принудних мера предвиђених у глави ВИИ”, које се односе на случај „унутрашњих оружаних сукоба који угрожавају светски мир и безбедност”.

Поред Повеље, органи УН-а су и другим документима забрањивали мешање у унутрашње ствари и суверенитет држава. Тако је Генерална скупштина УН 21. децембра 1965. године усвојила Декларацију о недопустивости мешања и интервенције у унутрашње послове држава, у којој се, поред осталог, каже:

- „1. Ниједна држава нема право да непосредно или посредно интервенише из било којег разлога у унутрашње или спољне послове ма које друге државе. Следствено томе, забрањени су оружана интервенција и сви други облици мешања или покушаја угрожавања личности државе или њених политичких и културних основа.
2. Ниједна држава не сме да употреби економске, политичке или било какве друге мере, или да подстиче на употребу ових мера, да би принудила другу државу да јој се подвргне у вршењу својих суверених права или да обезбеди за себе било какве предности. Исто тако, ниједна држава неће организовати, помагати, подстицати, финансирати, подстрекивати или толерисати субверзивне, терористичке или оружане активности усмерене на насилно свргавање режима друге државе или мешање у грађански сукоб у другој држави.

postali drugi po važnosti krijumčari na balkanskom putu, švercujući heroin poreklom isključivo iz Avganistana. DEA je na svom sajtu imala odeljak koji je detaljno opisivao operacije kosovskih Albanaca u vezi sa krijumčarenjem i trgovinom drogom. Taj odeljak sa sajta DEA nestao je nedelju dana pre početka agresije NATO-a na Jugoslaviju 1999. godine. ... CIA je još 1997. godine poslala u Tiranu ekipu eksperata da modernizuje i reorganizuje albansku tajnu službu SHIK. Zatim je u Tiranu stigla i nemačka tajna služba BND. U vreme dok se formirao OVK na čelu BND-a bio je Hans Jerg Gajger, a njegov zamenik bio je Rajner Keselring, sin generala Luftvafe koji je bombardovao Beograd u Drugom svetskom ratu. Keselring je dobio zadatak da obučava pripadnike OVK u jednoj bazi nadomak Izmira u Turskoj, gde je on još 1978. bio šef lokalne ispostave BND-a.” (Lazanski, 2011: 14).

3. Употреба силе да би се народи лишили свог националног идентитета представља повреду њихових неотуђивих права и начела интервенције. Свака држава има неотуђиво право да бира своје политичке, економске, социјалне и културне системе, без мешања у било којем облику од друге државе”.

Резолуцијом 2625/XXV Генералне скупштине ОУН од 24. октобра 1970. године у вези са начелима међународног права о пријатељским односима и сарадњи држава поново је наглашен принцип неинтервенције, односно немешања као значајног услова за очување мира и безбедности. У Резолуцији се, поред осталог, каже: „Ниједна држава нити група држава нема право да интервенише непосредно или посредно или из било којег разлога у унутрашње или спољне послове неке друге државе. Према томе, не само оружани већ и сваки други облик мешања или свака претња уперена против личности државе или против политичких, економских или културних елемената супротни су међународном праву. Ниједна држава не може да примени нити подржи употребу мера економске, политичке или сваке друге природе да би присилила неку другу државу да јој се потчини у вршењу суверених права, или да добије од ње користи било које врсте. Све државе треба да се уздрже од организовања, помагања, подржавања, финансирања, подстицања или толерисања оружаних субверзија или терористичких активности које имају за циљ да насиљем промене режим у другој држави, као и да интервенишу у унутрашњим сукобима у другој држави” (Декларација ОУН, 1970: 320). Забрана је свеобухватна и односи се не само на оружану, већ и политичку, дипломатску, економску и сваку другу интервенцију, независно од тога да ли се изводи непосредно или посредно.

У Члану 3. Резолуције 3314 Генералне скупштине ОУН, од 14. децембра 1974. године, између таксативно набројаних аката агресије је и следећа забрана: „Упућивање од стране, односно у име једне државе оружаних банди, група, нерегуларних војника или најамника, који против друге државе врше акте неоружане силе...” (Резолуција Генералне скупштине ОУН, 1974).

У Декларацији о недопустивости интервенције и мешања у унутрашње послове државе, усвојеној 9. децембра 1981. године, констатује се да је стриктно поштовање принципа интервенције и немешање у унутрашње и спољне послове суверених држава од суштинског значаја за одржавање међународног мира и безбедности и за остваривање циљева и принципа Повеље УН. Декларацијом се утврђује „да ниједна држава или група држава немају право да интервенишу или се мешају у било којем виду и из било којих разлога у унутрашње и спољне послове других држава.”

Принципи неинтервенције и немешања садрже низ међународних обавеза, права и дужности. Држава је обавезна да се уздржи „од оружане интервенције, субверзије, војне окупације или било каквог облика интервенције или мешања, отвореног или прикривеног, који су уперени против друге државе или групе држава, или пак од било каквог акта политичког, војног или економског мешања у унутрашње послове државе, укључујући и акте репресалија уз употребу силе”.

Обавеза је сваке државе „да се уздржи од јачања, подстицања или давања подршке, непосредне или посредне, побуњеничким или устаничким активностима на територији друге државе под било којим изговором, или било које акције којом се настоји разрушити јединство или уздрмати или срушити политички поредак других држава.”

Такође, дужност је сваке државе да „спречи обуку, финансирање и регрутовање плаћеника на својој територији, или слање таквих плаћеника на територију друге државе, као и да добије олакшице укључујући и финансирање, опрему и транзит плаћеника”.

Свака држава је обавезна: „да се уздржи од закључивања споразума чија је сврха интервенција или мијешање у унутрашње и спољне послове трећих држава”; „да се уздржи од клеветничке кампање, понижавања или непријатељске пропаганде ради интервенисања или мешања у унутрашње послове других држава”; и да се у вођењу својих међународних односа на економском, друштвеном, техничком и другим пољима „уздржи од мера које би значиле интервенцију или мешање у унутрашње или спољне послове друге државе”. То обухвата, између осталог, дужност државе „да се не користи програмом своје спољне економске помоћи или да не прибегава било каквој мултилатералној или унилатералној економској одмазди или блокади, као и да спречи коришћење транснационалних и мултилатералних корпорација под својом јурисдикцијом и контролом, као инструмената политичког притиска или принуде против друге државе, кршећи тако Повељу Уједињених нација”.

Декларацијом су утврђене и следеће обавезе сваке државе: да се уздржи „од експлоатације и коришћења права човека као средства за интервенцију у унутрашње послове држава, вршење притиска на друге државе или изазивање неповерења и нереда у државама и између држава или група држава”; да се уздржи од „организовања, обуке, финансирања и наоружавања политичких или етничких група на својој територији или територијама других држава ради изазивања субверзије, нереда и немира у другим државама”; да се уздржи „од организовања, изазивања, помагања или учествовања у актима грађанских нереда или терористичким актима у другој држави”, „да не признају ситуацију створену претњом или силом предузетим актима који су у супротности с принципима неинтервенције и немешања” и др. (Резолуција Генералне скупштине ОУН, 1974: 349-350).

Упркос великом броју докумената усвојених у УН, који у интересу мира и безбедности међународне заједнице забрањују државама да се мешају у унутрашње послове других држава, субверзивна (необавештајна) дејства обавештајних служби, најчешће, нису ефикасно санкционисана. Због тога ова дејства, несумњиво, представљају једно од најсигурнијих средстава за остваривање (спољно)политичких интереса и циљева.⁵

⁵ Вјерује се да су САД у складу са Повељом УН дефинисале националну безбедност као „заштиту једне земље од свих врста спољне агесије, шпијунаже, саботаже, субверзија, узнемиравања и других непријатељских дјеловања”. (Colins, 1973).

Тајне операције у функцији остваривања циљева спољне политике

Вођене личним интересима, који се не завршавају на сопственим границама и интересним зонама које се не поклапају са сопственом географијом, неке земље су користећи несумњиву моћ себи поставиле циљ преуређење света по мери властитих критеријума. Најчешће то реализују следећим активностима: а) дипломатско-политичким; б) обавештајним (субверзивним)⁶; ц) војним и д) комбинованим (дипломатске, субверзивне, војне). Без обзира о којој врсти активности се ради обавештајне службе су један од незаобилазних инструмената за креирање и спровођење спољнополитичких одлука државе. Досадашња пракса показује да државе које су изводиле специјалне операције уз помоћ обавештајних служби, ма колико сурово или флагрантно кршиле постулате на којима се заснивају међународни односи, никада нису доживеле оштру осуду или санкције од стране УН. Управо је из тих разлога унутрашња конфликтна ситуација у многим земљама створена успешним извођењем оваквих операција.⁷

Пошто унутрашњим интересима државе припада суштинска улога у креирању и реализацији специјалних (необавештајних) операција обавештајних служби, може се закључити да оне представљају сложен процес реализације унутрашњих интереса државе на домаћем и/или међународном плану, применом специфичних, превасходно конспиративних метода и радњи специјализованих органа државе (обавештајне и безбедносне службе) и најширег спектра илегалних (незаконитих) делатности у ситуацији немоћи легалних активности (политике и дипломатије) да те интересе остваре и неисплативости војне интервенције (због осуде јавног мњења, великих трошкова и сл.). Дакле, специјалне операције обавештајних служби представљају сложен процес, који у себи садржи све карактеристике обавештајне организације која изводи операцију и спољне политике система у коме обавештајна организација институционално егзистира.⁸

⁶ Pod subverzijom (lat. – prevrat, razaranje, rušenje) se podrazumeva „složeni oblik institucionalnog nasilja koje karakteriše indirektna i direktna primena sile, odnosno nastojanje i realizacija maksimiziranog prodora takvih globalnih ideoloških, ekonomskih i kulturnih obrazaca i odnosa po ukupan profil društva i bitnih društvenih i privrednih usmerenja, sve do načina individualnog i kolektivnog življenja, koji omogućavaju realizovanje strateškog cilja nosilaca subverzije u odgovarajuće pore društva – objekta subverzivne penetracije” (Simeunović, 1989: 134).

⁷ U knjizi Marka Zipezauera pod naslovom *Najveći uspesi CIA*, autor navodi njena četrdeset dva „najveća” uspeha, odnosno načine njihovog ostvarivanja. Poslednji od njih obrađen je pod nazivom „Jugoslavija”, a odnosi se na ulogu CIA u razbijanju prethodne Jugoslavije. U uvodu knjige autor naglašava da je najveća zablude u verovanju da se glavne operacije CIA odnose na prikupljanje podataka, zbog čega i jeste potrebno postojanje snažnih obaveštajnih službi. Međutim, uprkos njenom imenu, glavna svrha postojanja CIA jeste – i uvek je bila izvođenje tajnih („pokrivenih”) operacija, koje sačinjavaju ekonomsko ratovanje, montiranje izbora, atentate, pa čak i genocid” (Zepezauer, 1997: 13).

⁸ Prema Džefriju Ričelsonu, „pokrivenе акције” обухватају: 1) savete i obaveštenja; 2) subvencionisanje pojedinaca; 3) finansijsku podršku i tehničku pomoć političkim partijama; 4) pomoć privatnim organizacijama, uključujući radnička udruženja (sindikati) i privatne firme; 5) tajnu („pokrivenu”) propagandu; 6) obuku pojedinaca; 7) ekonomske operacije; 8) paravojne ili političke akcije operacije namenjene za rušenje novog režima ili podršku novom režimu; i 9) pokušaje atentata.

У америчкој литератури „прикривене акције обухватају процес навођења једне владе на одређени курс путем тајних операција на војном, политичком, економском, пропагандном и научно – уметничком подручју, уз тотално игнорисање правних и етичких стандарда” (Аврамов, 1999: 21), а извршном наредбом бр. 13470 председника САД из 2008 године тајне акције се дефинишу као једно од најмоћнијих америчких спољнополитичких средстава.⁹ Савремена дефиниција тајних операција (тајна модификована употреба силе и убеђивања) коју је прихватила ЦИА је да су то - „било које тајне операције или активности одређене за остваривање утицаја на стране владе, организације, појединце или догађаје у подршци спољној политици САД-а” (Фаин, 1997: 675).

Најзначајније карактеристике тајних обавештајних операција су: непоштовање етичких, моралних и правних норми на којима се заснива међународни поредак; урушавање традиционалних вредности државе-жртве; манипулисање јавним мњењем, тј. злоупотреба средстава јавног информисања; физичко уклањање неподобних противника; организовање и финансирање терористичких колективитета и извођење терористичких аката када се процени да је време за изазивање кризе, или њихово интензивирање до степена који отвара врата за примену спољне интервенције и сл.¹⁰

Школски пример фазног извођења специјалних операција

Специјалним операцијама обавештајних служби се постижу стратешко-политички резултати, те се због своје сложености увек изводе у више фаза. Уколико је циљ операције изазивање оружане побуне, првој фази (која обухвата стварање ослонаца у земљи - објекту обавештајног интересовања) увек претходе разноврсна неоружана специјална дејства. Наиме, уколико у земљи-жртви постоји побуњенички или терористички субјект, непосредни извођачи у првој фази успостављају контакт са њим или га конституишу ако не постоји. Прву етапу успостављања контакта са побуњеничким или терористичким елементима, или њихово стварање, карактерише његово свеобухватно оснаживање (обавештајно, пропагандно, финансијско, војно и сл) до нивоа који гарантује наставак операције. Непосредни извођачи специјалних операција обавештајних служби (обавештајни тимови, тимови војних или полицијских специјалних снага, снаге емиграције из земље-жртве и др), јачање одабраног побуњеничког субјекта остварују реализацијом разноврсних мера на својој територији, територији земље-жртве и територији трећих земаља (Мијалковски и Конатар, 2010: 179 - 180).

Показало се да у конфликтним међународним односима и евентуалном рату емиграција може увек да послужи као база за регрутовање шпијуна, теро-

⁹ Executive Order 13470 of July 30, 2008: Further Amendments to Executive Order 12333, United States Intelligence Activities, U.S. Federal Register, Vol. 73, No. 150, August 4, 2008, pp. 45325 – 45342.

¹⁰ У *New York Review of Books* од 30. децембра 1971. године била је цитирана једна од ретких изјава Рићарда Хелмса, nekadašnjeg директора CIA, изрећена у „Nacionalnom klubu штампе”. Оправдавајући тајне операције CIA, он је рекао: „Vi treba da nam vjerujete. Mi smo čašni ljudi” (Agee, 1975: 8).

риста, обавештајаца, полицијских органа и сл. Тако је било и са албанском емиграцијом. Њихове везе са обавештајним службама Запада датирају из периода пре Другог светског рата, чврсто су изграђене за време рата (прво са италијанском обавештајном службом, потом немачким „Абвером”, а затим и са енглеском обавештајном службом), да би своју кулминацију доживеле током агресије НАТО пакта на СРЈ. Албанске емигрантске организације, посебно њихове руководеће структуре, су у страним обавештајним службама нашле ослонац за реализацију својих планова, а обавештајне службе у њима агентуру спремну да беспоговорно извршава налоге. Од испуњавања налога зависи степен толеранције, помоћи и подршке деловању и остваривању циљева емиграције, који су увек ограничени интересима земаља под чијом се контролом налазе. Дакле, сви облици деловања албанске емиграције били су у функцији и под контролом страних обавештајних служби, и зато се може рећи да у историји није било сличног примера да је нека емиграција тако ефикасно коришћена у субверзивним активностима и функцији остваривања планова Запада. Већи део емиграната је прошао специјалне логоре (у Албанији¹¹, Турској, Ирану, Немачкој...), у којима је започето њихово груписање и селекција од стране обавештајних служби, а истоветну обуку су пролазили и албански екстремисти са Косова и Метохије, југа Србије и Црне Горе. Јозеф Бодански у свом извјештају под насловом „Италија постаје иранска база за терористичке активности”, објављеном 1998. године у часопису *Стратешка политика*, каже: „До краја 1997. Техеран је финансирао, обучавао и наоружавао припаднике такозване „ОВК”. Промет оружја и људства преко Албаније значајно је увећан. Битно је да је првобитна идеја Техерана да на Косову заштити муслиманску мањину еволуирала сада до идеје о муслиманској држави од Тиране до Сарајева. То је чак обзнањено као витални муслимански интерес на овим просторима. И поред субверзивних дејстава стимулишу се и бројни другачији начини борбе. У јесен 1997. године вођство Ирана наредило је врховној команди Паздарана (Иранска револуционарна гарда) да спроведе програм снабдевања косовских Албанаца великим количинама оружја и друге војне опреме. ... Бројни припадници ове организације обучавају се у војним логорима у Ирану, а све време су настављене испоруке наоружања косовским Албанцима. Тако је Иран био на најбољем путу да успостави, војничким речником речено, мостобран на Косову” (Томић, 2000: 191-192).

Грегори Копли у свом интервјуу дневном листу *Политика*, од 13. маја 1999. године, тврди да су администрација бившег председника САД Била Клинтона и немачка влада активно подржавале „ОВК” од 1992. године, снаб-

¹¹ Ekonomska i vojna моћ Албаније била је неупоредиво мања од моћи Југославије (Кралјевине и комунистичке), међутим, руководство те земље је дубоко промишљеним и непрекидним тајним активностима, чији су носиоци првенствено биле њене обавештајне службе, успевало да систематски покреће, одржава, подстиће и оснажује екстремизам и тероризам међу припадницима албанске националне мањине у Југославији. Неопрезност и несналажење руководства Југославије у вези са нужном одсутном одбраном виталних државних вредности од те специфичне агресије, поред осталог, довели су до тога да су прикривене необавештајне делатности Албаније у српској Pokrajini Kosovo и Метохија sukcesivno kulminirale у оружану побуну 1912 – 1921, 1944/45, 1968, 1981, 1990. и 1998. године (Mijalkovski, 2009: 131).

девајући је оружјем и обавештајним подацима, обучавајући њихове припаднике и, што је најважније, обезбеђујући им значајну политичку подршку. Новинар *New York Times*-а, Крис Хеџис, извештавајући лета 1998. године из Вучидола у Северној Албанији, каже: „Породично седиште ранијег албанског председника Сали Берише, који је сишао са власти прошле године, постало је база УЧК. ... Трговина оружјем, финансирана од стране Албанаца и из Швајцарске, појачала је позиције Берише. ... Господин Бериша гледа на борбе на Косову као на свети рат. ... за њега „албанска нација” не обухвата само Албанију, већ и Косово и западну Македонију, где Албанци чине већину” (Елзесер, 2006: 118). Везу западних обавештајних служби са „Ослободилачком војском Косова” расветљавају и многи други аутори (Мишел Чосудовски, Брус Хофман...).

Друга етапа специјалне (субверзивне) операције обавештајне службе која за циљ има стварање кризног жаришта (тј. изазивање оружане побуне) почиње са извођењем селективних терористичких аката и стварањем претпоставки да прерасту у побуну ширих размјера против легитимних власти у држави - објекту напада. Извршиоци ове етапе су припадници терористичко-побуњеничког субјекта (посредне снаге – терористичке организације у земљи или убачене из иностранства), којем држава/државе носилац/носиоци специјалне операције обавештајне службе пружа(ју) политичку и сваку другу врсту помоћи. Стварни носилац/носиоци специјалне операције (обавештајна служба земље агресора или више њих) посредством директног извршиоца кључних садржаја операције поставља ултимативне захтјеве држави-жртви. У овој фази се укључују и медији, који постају саучесници или промотери терористичких аката, стављајући сав свој потенцијал у службу глорификације „ослободилачких” циљева и (не)дјела.

Важно је напоменути да досадашња пракса показује да, као по правилу, покрети на које САД имају одлучујући утицај и чије се активности уклапају у америчке стратегијско-политичке пројекције добијају квалификацију „ослободилачки”, што подразумева сву међународну помоћ и подршку, која свој легитимитет налази и у документима ОУН. У таквој ситуацији земља - жртва је осујећена легалног и легитимног права да се на својој територији бори против тероризма.¹² Међутим, у ситуацијама када се ради о покретима који се не уклапају у америчке политичке пројекције, поготову ако су им супротстављени, добијају квалификатив - терористички. Ситуација на Косову и Метохији представља еклатантан пример таквог приступа.¹³ Дакле, потврђује се теза да

¹² U Izveštaju saradnika SDB Republike Srbije pod pseudonimom „Jastreb” od 18. juna 1997. godine se kaže: „...Kosovo je određeno kao „prva kaznena mera”. Ovde je definitivno (misli se na Ameriku, n.a.) sazrelo saznanje da Kosovo nikako neće moći da ostane deo Srbije u bilo kojoj formi. Jedino je nejasno u kom trenutku i u kom kontekstu će do ove operacije odvajanja doći... Da li će proces ići mirnim putem ili na bazi delovanja „Oslobodilačkog pokreta Kosova” zavisice od trenutne situacije i opštih okolnosti u Evropi i svetu. Ukoliko bi reakcija srpskih vlasti na odvajanje Kosova bila nasilna, tj. dovela do upotrebe policije i vojske velikih razmera, treba očekivati primenu najoštrijih sankcija i drugih mogućih mera, uključujući i vojnu.” (Mijatović, 2001: 5-7).

¹³ Sve zapadne države su znale za činjenicu da se na Kosovu i Metohiji nalazi veliki broj pripadnika terorističke mreže „Al kaida”, koji su tamo formirali svoje logističke i finansijske baze. Jedan od ruko-

када је дефинисање тероризма у питању - „проблем је у дефиницији проблема” (Вајт, 2004: 10).

Постојање проблема у дефинисању тероризма може се видети и у оквиру институција једне исте државе, као нпр. САД. Амерички Федерални истражни биро дефинише тероризам као - „незакониту употребу силе или насиља против људи и имовине, са циљем да се заплаши или на нешто присили нека влада, цивилно становништво или било који сегмент владе или становништва, да би се постигли неки политички или друштвени циљеви” (Гаћиновић, 2005: 46). Стејт департмент исту појаву види као - „унапред смишљено, политички мотивисано насиље које се чини против неборбених циљева од стране субнационалних група или тајних агената, а које обично има за циљ деловање на одређени аудиториј” (Гаћиновић, 2005: 46). Министарство одбране САД има нешто другачије мишљење – „тероризам је незаконита употреба силе или насиља, или претња силом или насиљем уперена против појединаца или нечије имовине да би се извршила присила или застрашила влада или друштво, а у многим случајевима да би се постигао неки политички, верски или идеолошки циљ” (Гаћиновић, 2005: 46). Због свега не изненађује чињеница да данас постоји више од 150 различитих дефиниција тероризма.

Ако нападнута држава испуни све испостављене захтеве значи да је њен носилац постигао крајњи циљ. У таквој ситуацији посредне снаге (обавештајна служба земље/земаља агресора) чија је улога кључна, учвршћују свој положај и присуство на терену. У случају одбијања захтева следи ескалација насиља и војна интервенција против „агресора”, која се заснива на унапред припремљеном сценарију¹⁴ и, како је говорио бивши министар иностраних послова Велике Британије Робин Кук, „нашем заједничком уверењу да оживљавање (српског, н.а.) фашизма, којему смо сведоци на Косову, нема места у модерној Европи. НАТО је рођен после пораза фашизма и геноцида у Европи. НАТО неће дозволити да се овај век завршава тријумфом фашизма и геноцида” (Хјум, 2001: 48).

Из свега наведеног се закључује да необавештајне (субверзивне) операције обавештајних служби према Повељи УН представљају акте агресије, којима је Република Србија интензивно изложена дуги низ година.

„Држава Косово” – извор регионалне нестабилности

Према Френсису Фукујами, крај хладног рата оставио је буљук пропалих и ослабљених држава од Балкана до Кавказа, Блиског истока, Централне и

vodilaca ogranka ove organizacije za Balkan, bivši šef albanske tajne policije Baškim Gazideda, lično je imenovan od strane Bin Ladena, dok je jedan od komandanata OVK za vreme sukoba na Kosovu i Metohiji bio Muhamed Zavahiri, brat sadašnjeg lidera „Al kaide” Ajmana al Zavahirija.

¹⁴ Svoj potpis na završetak „kosovskog scenarija” je stavio američki diplomata Vilijem Voker, koji pripada najužem krugu eksperata CIA za izvođenje tajnih operacija. Iskonstruisani „masakr nad nedužnim civilima” u Račku predstavljao je medijski upotrebljiv događaj ne kome se temeljila odluka o vojnoj intervenciji protiv SRJ/Srbije.

Јужне Азије. (Фукујама, 2007: 8). Слабе или пропадајуће државе крше људска права, изазивају хуманитарне катастрофе, проузрокују масовне имиграционе таласе, нападају своје суседе и скривају терористе. У такве државе Фукујама убраја и Косово (Фукујама, 2007: 106).

Скривајући своје геополитичке интересе и циљеве иза приче о новом геополитичком и безбедносном поретку западне државе су, стварајући творевину под називом „држава Косово”, покренуле ланац незакоња, кршења људских права, разарања и (у)кидања националних држава, уништавање животне средине... итд. Аргументи силе су уздигнути изнад аргумената права, које је стављено у службу давања легитимитета сили, без обзира на врсту и циљ, а циљ, према директору израелског Института за одбрану у Јерусалиму је био „... разарање Србије и уклањање њеног утицаја на Балканском полуострву” (Аврамов, 1997: 45).

Међутим, узимајући у обзир нескривене тежње већине Албанаца, оправдано је питање – да ли стварање творевине под називом „држава Косово” представља први корак ка стварању „Велике Албаније” или „Природне Албаније”, у чему, према најновијим изјавама, имају подршку САД и ЕУ?! Да је то јасно профилисан крајњи политички циљ назире се и из заклетве припадника терористичке „ОВК”, која гласи: „Заклињем се да ћу као припадник Ослободилачке војске Косова ратовати за ослобођење окупираних територија Албаније и њихово уједињавање, ... не жалећи при том ни свој живот”. Лако се уочава да се ова замисао остварује уз помоћ оних држава које су и раније ратовале против Србије и у чијој зони стратешких интереса се Балкан одувек налазио. Управо је њихова помоћ суштинска карактеристика великоалбанске стратегије и доктрине, а тероризам инструмент за остваривање геополитичких аспирација спољних ментора и албанског великодржавног пројекта.

Последице стварања пропале „државе Косово”

Стварање творевине под називом „држава Косово” представља највећи безбедносни и политички изазов не само за Републику Србију већ и за шири регион, превасходно Црну Гору, Македонију и Грчку. Јасно је да аспирације и апетити албанских сепаратиста нијесу утољени стварањем ове творевине, која почива на страховитој кампањи насиља, терора, тероризма и етничког чишћења неалбанаца. Слаба економска подлога која се, углавном, заснива на донацијама, слабе и неизграђене државне институције, велика стопа криминализације и корупције друштва, снажне парамилитарне формације у чијим је рукама стварна власт, суштински недостатак међународне контроле и давно започета идеја стварања „Велике Албаније”, носе огромну опасност од ове „пропале државе”, која се по принципу спојених судова може прелити на суседне земље.

Како би се избегли негативни психолошки ефекти при помињању „Велике Албаније” тај термин је замењен термином „Природна Албанија”, који у основи почива на истој идеји обједињавања свих подручја на којима живе Ал-

банци. Ова идеја према Кочи Данају (директору Института за регионалне прогнозе, председнику Листе за Природну Албанију и бившем саветнику два албанска премијера - Фатоса Наноа и Пандељи Мајка) има подршку САД. Да је то тако, Данај се позива на преамбулу устава Републике Албаније, у којој стоји да се - као законито прихвата уједињење Албанаца у једну државу, против чега САД никада нијесу изразиле негодовање, јер оне, по Данају, у Албанцима имају главног савезника у Европи. Како би се читава ствар убрзала планирано је да се обрате Међународном суду правде у Хагу, са захтевом за ревидирање Лондонске конференције (1913.) и Берлинског конгреса (1878), у циљу исправљања „историјске грешке” према Албанцима.¹⁵

Признајући независност и помажући у стварању тзв. „државе Косово” Запад је балкански регион претворио „барутану”, препуштајући „пироманима” да се старају о њеној безбедности.

Закључак

У сфери невојних операција разрађују се и усавршавају разне методе изазивања и управљања „контролисаног хаоса”, посебно у земљама које подлежу социјално-политичком „прочишћавању”. Тако се у стратегији сукоба ниског интензитета осавремењују неконвенционална дејства у којима тероризам, као најдрастичнији облик политичког насиља, заузима једно од најважнијих места. Треба истаћи да ма како моћни били терористички пројекти не могу бити остварени личним напорима фанатика. Потребни су аналитичари који имају везе са тајним службама, „војници”, финансијски центри и, на крају, „врховни вођа” који управља судбинама свих тих аналитичара, финансијера, инструктора, курира и извршилаца терористичких аката. Тај „врховни вођа” је, најчешће, најамни менаџер (или више њих) неке од моћних обавештајних служби, чијој је агресији Република Србија изложена дуги низ година а кулминацију доживљава превођењем Косова и Метохије из статуса саставног дела државе Србије у засебан државни ентитет, у коме се читав политички живот одвија у тесној спрези с криминално-терористичким групама.

Створени цивилни мирнодопски систем безбедносних снага састављен од криминално-терористичких структура „ОВК” не показује знаке трансформације односа према Србима и осталим неалбанцима. Чак ни присуство међународних институција не гарантује њихову личну и имовинску безбедност. Криминал и тероризам, као структурно усађене појаве, представљају неотклоњив фактор политичких односа у творевини под називом „држава Ко-

¹⁵ Prema pisanju crnogorskog dnevnog lista *DAN*, od 20. 07. 2011. godine, impliciranje zahteva za reviziju crnogorskih teritorija od strane Republike Albanije ne prestaje, uprkos tome što je Crna Gora priznala nezavisnost Kosova. Ovaj list je preneo delove iz aktuelnog albanskog udžbenika geografije za četvrti razred Srednje škole u kome se nalazi mapa teritorija na koje Albanci polažu „istorijsko pravo”, a one obuhvataju - delove Srbije, Crne Gore, Makedonije i Grčke, koje su prema autorima udžbenika, Perikliji Ćirazu, Dhimiter Doki i Aslanu Puški, sve do 1912. godine bile deo geoetničke, kompaktne celine Albanije.

сово”, чиме она постаја кључна детерминанта геостратешких процеса не само на Балкану.

Евентуално неиспуњена политичка надања, лоше економско стање, велика незапосленост, неизграђене институције, висок степен фрустрираности и утицаја радикалних исламских елемената, клановски сукоби узроковани поделама новостечених полуга моћи и др., престанком спољашње контроле стварају вакуум у политичком простору који би могао генерисати нове конфликте и бити извор угрожавања регионалне безбедности. Међутим, на путу остварења својих геополитичких интереса за Запад су такви ризици, за сада, прихватљиви. Играјући значајну улогу у трасирању тог пута албанске криминално-терористичке формације су награђене тзв. „државом Косово”, што је степеница ка стварању „Велике” или „Природне” Албаније”. Но, Пандорина кутија насиља на Балкану и Европи и поред стварања тзв. „државе Косово” није затворена.

Литература:

1. Avramov, Smilja (1997): Položaj Srba u geopolitičkim zamislima velikih sila. U: Zbornik: *Geopolitička stvarnost Srba*, Institut za geopolitičke studije, Beograd.
2. Avramov, Smilja (1999): Prikrivene akcije u strategiji Sjedinjenih Američkih Država, *Vojno delo*, Vol.1, str. 21.
3. Agee, Philip. (1975): *CIA – Dnevnik agenta*, Globus, Zagreb.
4. Bergner, T. Jeffrey (1995): *Supersile Novog Svetskog Poretka*, Beograd.
5. Bjukenen, Alen (2008): Od Nirnberga do Kosova: Moralnost nezakonite reforme međunarodnog prava. U: *Humanitarne vojne intervencije*. Službeni glasnik, Beograd.
6. Vajt, R. DŽ. (2004): *Terorizam*, Alexandria Press, Beograd.
7. *Velika Albanija – zamisli i moguće posledice* (1998): Institut za političke studije, Beograd.
8. Wendt, Alexander (1999): *Social Theory of International Politics*, Cambridge University Press, Cambridge.
9. Gaćinović, Radoslav (2005): *Terorizam*, Draslar partner, Beograd.
10. *Građa međunarodnog javnog prava* (prva knjiga) (1968): Novi Sad: „Dnevnik”.
11. Glennon, J. Michael (1999): „The New Interventionism: the Search for a Just International Law”. U: *Foreign Affairs* 78, 3.
12. Deklaracija OUN o načelima međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i saradnji država, 2625/XXV, od 24. 10. 1970. godine
13. Executive Order 13470 of July 30, 2008: Further Amendments to Executive Order 12333, United States Intelligence Activities, U.S. Federal Register, Vol. 73, No. 150, August 4, 2008.
14. Elzesser, Jirgen (2006): *Kako je džihad stigao na Balkan*, Jasen, Beograd.
15. Zepezauer, Mark (1997): *Th CIA,s Greatest Hits*, Odonian Press, Tucson, Arizona.
16. Kisindžer, Henri (1999): *Diplomatija* (knjiga I), VERZALpress, Beograd.
17. Kovačević, Živorad (2007): *Amerika i raspad Jugoslavije*, IP „Filip Višnjić”- Fakultet političkih nauka, Beograd.
18. Konstantinović, Zoran (1996): *Mesto Srba u srednjoevropskom krugu kulture, Evropa i Srbi*, Beograd
19. Colins, John, M.(1973): *Grand Strategy*, Annapolis, Md.

20. Mijalkovski, Milan (2009): *Obaveštajne i bezbednosne službe*, Službeni glasnik, Beograd.
21. Mijalkovski, J. Milan, Konatar, B. Veselin (2010): *Neobaveštajna rovarjenja obaveštajaca*, Prometej, Novi Sad.
22. Mijatović B. Z.: Poverljiv izveštaj našeg špijuna „Jastreba” iz Amerike: prva kaznena mera biće Kosovo, *Nedeljni Telegraf*, 10. januar 2001.
23. Pašanski, Milan (1987): *Savremene kamikaze*, NIRO „Knjevne novine”, Beograd.
24. Rieff, David (2002): *A Bed for the Night: Humanitarianism in Crisis*, Vintage, London.
25. Jeffry T. Richelson (1989): *The U.S. Intelligence Community* (Second edition), Ballinger Publ. Co. Cambridge, Mass.
26. Simeunović, Dragan (1989): *Političko nasilje*, Radnička štampa, Beograd.
27. Terzić, Slavenko (2010): Evroatlanski prodor na Istok. U: *Srbija i NATO: Za i protiv*, Akademija za diplomatiju i bezbednost, Beograd.
28. Tomić, Duško (2000): *Kosovski levijatan - NATO agresija i razaranje multietničkog društva*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
29. The Alliance s New strategic concept. *NATO Rewiew*, Vol. 39, N. 6/1991.
30. The White House Executive Order – United States Foreign Intelligence Activities, White.
31. Ćorović, Vladimir (1992): *Odnosi između Srbije i Austro-Ugarske u XX veku*, Beograd.
32. Hjum, Mik. (2001): Nacifikovanje Srba, od Bosne do Kosova. U: *Mediji i kosovska kriza*, Beograd.
33. Hofman, Brus (2000): *Unutrašnji terorizam*, Narodna knjiga - Alfa, Beograd.
34. Fain, G. Tyrus (1997): *The intelligence Community: History, Organzation, and Issues*, R.R.Company, New York, 1977.
35. Fukujama, Frensis (2007): *Građenje država*, „Filip Višnjić,, Beograd.